

НАЛЕЖНІ ПЕРЕВІРКИ У ПРАКТИЦІ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В ЕНЕРГЕТИЧНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Звіт «Належні перевірки у практиці відповідального ведення бізнесу в енергетичному секторі України» підготовлений Центром ОЕСР з відповідального ведення бізнесу ОЕСР (Центр з ВВБ) в рамках проєкту ОЕСР «Підтримка реформи сектору енергетики в Україні». Проєкт реалізується за фінансової підтримки Уряду Норвегії.

Ця праця сприяє розумінню ризиків ВВБ та належних перевірок в енергетичному секторі України з використанням документів, зокрема Керівних принципів ОЕСР для багатонаціональних підприємств та Настанов ОЕСР стосовно процедур належної перевірки у практиці відповідального ведення бізнесу.

У рамках проєкту передбачалося проведення досліджень та опитувань зацікавлених сторін, зокрема десяти енергетичних компаній, що працюють в Україні, а також організацій громадянського суспільства та представників уряду. Компанії було обрано за критерієм участі в ланцюгу енергопостачання України та дотриманням практики ВВБ. Участь компаній в опитуванні була добровільною. Дані опитувань і додаткових досліджень були використані для підготовки звіту, який містить опис ризиків ВВБ, практики належної перевірки в енергетичному секторі України, а також прогалин цієї практики та міркування щодо її вдосконалення.

ПРО КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ ОЕСР ДЛЯ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ І НАСТАНОВИ ОЕСР СТОСОВНО ПРОЦЕДУР НАЛЕЖНОЇ ПЕРЕВІРКИ

Згідно зі стандартами відповідального ведення бізнесу (ВВБ) від підприємств очікується сприяння сталому розвитку, а також уникнення та усунення негативних наслідків їхньої діяльності, ланцюгів постачання і ділових відносин. Центр ОЕСР з ВВБ у своїй роботі керується двома документами: Керівні принципи ОЕСР для багатонаціональних підприємств (Керівні принципи БНП), що встановлюють незобов'язальні принципи та стандарти відповідального ведення бізнесу згідно з чинним законодавством і міжнародно визнаними стандартами; та Настанови ОЕСР стосовно процедур належної перевірки у практиці відповідального ведення бізнесу, що надають практичну підтримку підприємствам у впровадженні процесів належної перевірки згідно з рекомендаціями Керівних принципів БНП. Ці документи мають на меті допомогти компаніям у різних секторах розвинути спроможність виявляти ризики та вирішувати проблеми, пов'язані з ВВБ, водночас сприяючи стійкості та конкурентоспроможності операцій та сталому розвитку.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

- ➔ Хоча концепція ВВБ залишається новою для України, більшість опитаних енергетичних компаній обізнані зі стандартами ВВБ. Незважаючи на ухвалення соціальних, екологічних й управлінських принципів великими загальнонаціональними компаніями, така практика залишається менш поширеною серед менших за розміром компаній та в галузі загалом. Крім того, практика належної перевірки ВВБ та управління ризиками є достатньо рідкісним явищем у компаніях і часто обмежена їхньою діяльністю; вона не поширюється на ланцюги постачань і ділові відносини.
- ➔ Хоча декілька компаній розробили інструменти виявлення ризиків і визначення пріоритетів, опитані компанії зазначили, що вони переважно виявляють ризики для ВВБ мірою необхідності. Деякі інструменти, такі як оцінка впливу на довкілля, дали змогу компаніям виявляти та усувати екологічні ризики, пов'язані з їхньою діяльністю. Окрім заходів щодо пом'якшення короточасних наслідків у рамках планів дій у надзвичайних ситуаціях, компанії продовжують докладати зусилля для управління довгостроковими викликами та моніторингу наслідків своєї діяльності, пов'язаних із ВВБ.
- ➔ Незважаючи на вжиття заходів із виявлення, пом'якшення та моніторингу ризиків для ВВБ, було складно подолати певні несприятливі наслідки. Компанії, що працюють у галузі викопного палива та теплової енергії, часто є великим джерелом викликів, що частково пов'язано з ширшими регуляторними проблемами, обмеженими можливостями та стимулами інвестування в заходи з підвищення ефективності. Окрім проблем впливу на довкілля, компанії видобувної галузі також стикалися з проблемами трудових прав, особливо на не підконтрольних уряду територіях. Крім того, пом'якшення певних ризиків, особливо пов'язаних із корупцією та підкупом, потребує активнішої участі компаній та інституцій.
- ➔ Більшість опитаних компаній взаємодіють із зацікавленими сторонами, зокрема місцевими громадами, представниками уряду, бізнес-асоціаціями, споживачами, службовцями, організаціями громадянського суспільства та міжнародними партнерами. Вони проводять консультації із зацікавленими сторонами на багатьох етапах належної перевірки, в тому числі на етапах виявлення, пом'якшення та моніторингу несприятливих наслідків; в деяких випадках проведення консультацій вимагає закон. Більшість респондентів також зазначили, що вони створили механізми розгляду скарг, хоча їхня ефективність може варіювати залежно від компанії.
- ➔ Практика нефінансового звітування в деяких основних компаніях, як правило, виходить за межі вимог національного законодавства, а практика публікації нефінансових звітів та звітів про сталий розвиток є поширеною у великих енергетичних компаніях. Однак зазначені практики не стандартизовані і залишаються менш поширеними серед більшості компаній енергетичного сектора.

ЗАХОДИ ЗІ ЗМІЦНЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ

Дані досліджень практики належної перевірки ВВБ в енергетичному секторі України будуть використані для проведення заходів зі зміцнення потенціалу, передбачених у рамках цього проєкту, зокрема заходів із взаємного навчання та обміну досвідом. Енергетичні компанії — це цільова аудиторія семінарів, запланованих на липень та вересень 2021 р. Заходи передбачатимуть: (i) проведення тренінгу з основ належної перевірки для представників енергетичного сектору та (ii) вдосконалення практики належної перевірки ВВБ у ланцюгу постачання енергії та ділових відносинах.

УКРАЇНА ТА ОЕСР

Ця праця підготовлена в рамках проєкту ОЕСР «Підтримка реформи сектору енергетики в Україні» (2019–2021 рр.) за фінансової підтримки Уряду Норвегії. Проєкт реалізується в тісній співпраці з ключовими зацікавленими сторонами в Україні, зокрема Міністерством енергетики, Міністерством фінансів, Міністерством економіки, Кабінетом Міністрів та іншими відповідними державними органами. У проєкті також беруть участь представники громадянського суспільства, наукової та бізнес-спільноти, відповідні міжнародні партнери.

КОНТАКТИ

Габріела Міранда
Секретаріат ОЕСР з глобальних відносин
gabriela.miranda@oecd.org

Ніна Читая
Центр ОЕСР для РБК
nina.chिताia@oecd.org